

Utrustning	1
Fällningen	1
Kvistning	3
Aptering/kapning	3

Att fälla träd med motorsåg är inget man ska ge sig på utan andra erfarenheter än att läsa sig till dem. Arbetet med motorsåg i skogen är ett riskfyllt jobb och man ska se till att man har tillräckligt med kunskap för att förstå riskerna med arbetet för att kunna minimera risken för olyckor. Man bör ta ett så kallat "motorsågsörkort" eller öva med någon kunnig person innan man ger sig ut för att fälla träd!

Utrustning

Ska man arbeta i skogen är det inte bara en motorsåg man kan/ska ha med sig..

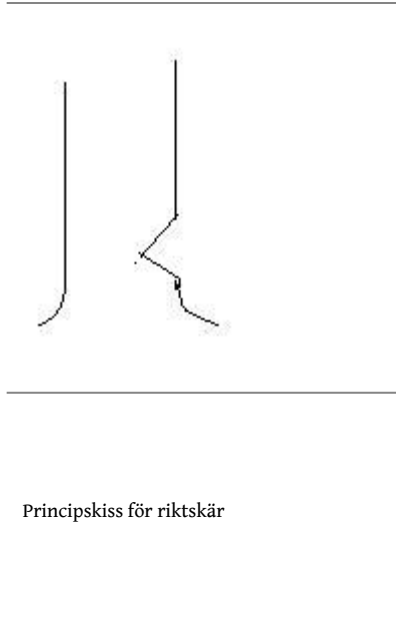
- Kommunikationsutrustning. Kom-radio (med någon i andra änden) eller mobiltelefon, ett måste speciellt om man är ensam i skogen.
- Skyddskläder. Sågskyddsbyxor, sågskyddsstövlar, sågskyddsjacka/blus, hjälm med visir och hörselskydd, handskar.
- Första hjälpen. Olyckor kan ske och med en motorsåg kan en olycka ge kraftiga skador. Viktigt att snabbt kunna stoppa ev. blödningar o.s.v.
- Bensin och sågkedjeolja. Att få slut på bensin mitt i en fällning är inte önskvärt, man vill inte lämna ett halvt igenomsågat träd utan uppsikt.
- Fil och kombinationsnyckel. En vass sågkedja är viktigt ur både effektivitetssynpunkt och säkerhetssynpunkt. Kedjan ska filas/ses över vid varje tankning eller tidigare vid behov. Kombinationsnyckeln används för att lossa svärdets bultar och på nyckeln finns även en flatmejsel för att kunna skruva åt kedjespännaren om kedjan slackar.
- Brytjärn eller kil för att få "ovilliga" träd att börja falla åt rätt håll.
- Timmer-/massa-sax. Lyftredskap för att kunna lyfta/flytta på stockar på ett mer ergonomisk sätt.
- Måttband. Ska de uppkapade stockarna säljas krävs ofta att de ska vara inom vissa längdmått för att inte få avdrag på priset. Speciella måttband för detta ändamål finns att köpa.
- Fällriktare. Om det är besvärliga träd som exempelvis lutar åt fel håll gentemot det håll man måste fälla så kan en fällriktare vara ett måste.

Fällningen

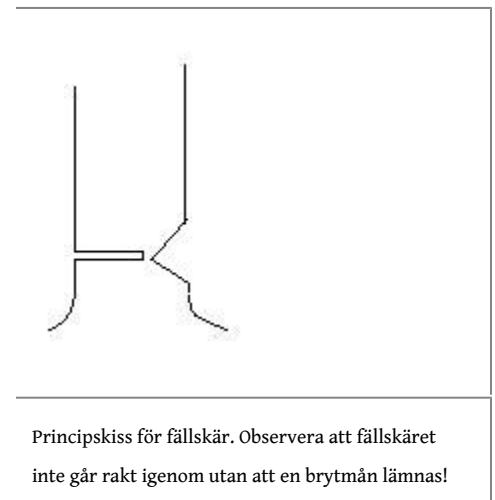
Själva fällningsarbetets moment, steg för steg. Se gärna även denna [instruktionsvideo](#).

1. Bestäm fällriktningen. Åt vilket håll går det fälla trädet? Först och främst måste det finnas plats för trädet att falla, d.v.s. utan att det ska fastna i något annat träd eller skada något. Sedan måste man avgöra om trädet KAN falla åt det önskade hållet, detta är bland annat beroende på hur trädet lutar, om kronan på trädet har mycket överhäng åt något håll, kraftig vind. Dessa tre parametrar kan göra att man behöver använda specialtekniker för att lyckas med fällningen, exempelvis fällriktare eller en lina som drar trädet i rätt riktning, ibland kan det också helt enkelt vara omöjligt att fälla ett träd åt ett önskat håll.
2. Røjning och förkvistning. Røj av sly runt trädet där du ska arbeta samt den väg där du ska förflytta dig snett bakåt i när trädet börjar falla. Kvista även av stammen en bit upp (aldrig ovanför axelhöjd) så att du kommer åt att arbeta på ett bra sätt.

3. Såga riktskåret. Nu skall man såga ut en kil ur stammen, kilen bestämmer det håll som trädet skall falla åt. Hur man riktar in detta skär är avgörande för hur pass bra man lyckas med att rikta fällningen åt önskat håll. Riktningen på det övre skäret ska vara c:a 60 grader och det under c:a 30 grader, mycket viktigt att dessa två skär möts exakt inne i trädet. Hela riktskåret ska gå in c:a 1/4-del - 1/5-del av stammens diameter.

4. Såga fällskäret. Innan fällskäret påbörjas bör man kontrollera bränslemängden i sågen, det är olämpligt att få motorsågsstopp i denna fas av arbetet. Fällskäret görs i höjd med spetsen på riktskåret eller något högre upp.

Man sågar rakt in mot riktskåret men lämnar en brytmån på c:a 3 cm, d.v.s. såga **INTE** av trädet helt och hållet! Denna brytmån är enormt viktig då den fungerar som ett gångjärn, den låter alltså trädet falla i riktskårets riktning men tillåter inte att det faller åt sidorna.

När man sågat fällskäret till hälften, halvvägs in mot riktskårets spets, så slår man in en fällkil eller brytjärn när motorsågssvärdet är kvar inne i trädet, detta gör att trädet inte kan luta bakåt och nypa fast motorsågssvärdet, sedan fortsätter man fällskäret.

När fällskäret är färdigsågat så ställ motorsågen åt sidan, snett bakåt, och tryck på stammen med handen, lyft i eventuellt brytjärn, slå på ev. fällkil för att få trädet att börja falla. När trädet påbörjat fallet så ta med sågen och retirera snett bakåt i den upprädda reträttvägen. Stammen kan slå upp

bakåt eller åt sidorna när brytmånen gått av så se till att stå på ett säkert avstånd, i.a.f. ett par meter.

Om du fäller fast trädet, d.v.s. om trädet fastnar i ett annat träd så bör du INTE försöka såga loss det om du är ovan, använd en vinsch och dra loss trädet. Gör aldrig detta arbete själv utan ring efter hjälp eller skicka någon att hämta en vinsch. Fastfällda träd bör inte lämnas obevakade. Måste du absolut lämna trädet så bör du markera upp det med att dra ett plastband/snitsel/rep runt omkring med ordentlig säkerhetsmarginal. Det kan gå att vrida ned trädet med hjälp av en stockvändare eller hävstång, se mer om den tekniken i denna [video](#).

Kvistning

Kvistningen är det mest tidsödande momentet vid manuell fällning, där till är det också en av de mest ansträngande för rygg och armar och därför är en bra teknik vid detta arbete extra viktigt.

Kvistningsarbetet börjar i princip redan vid planeringen av trädfällningen då man ska försöka att få stocken i en lämplig arbetshöjd när du ska kvist, detta sker lämpligen genom att fälla trädet över en redan kvistad stam, sten eller liknande. Försök att arbeta med sågen så nära kroppen som möjligt och låta sågen i så stor utsträckning som möjligt vila på stammen.

När du förflyttar dig eller kastar bort ris som ligger ivägen, **slå alltid i kastskyddet/kedjebromsen** då det är lätt hänt att snubbla eller att någon gren kommer åt gashandtaget.

Att beskriva kvistningstekniken i bild och text är svårt, därför finns en video från Youtube istället inlänkad här. Genom att söka på Youtube efter "motorsåg kvistning" kan man hitta fler filmer som beskriver tekniken.

[Get Adobe Flash player](#)

Aptering/kapning

Med aptering menas att man kapar upp stocken i längder som maximerar det ekonomiska utbytet av den, viktigt om man sågar upp för att sälja då virkesuppköparna kräver att olika typer av ved skall ligga inom vissa längder annars sker visst prisavdrag. Kapar man upp för eget bruk är det mest de praktiska skälen som avgör hur långa bitar man kapar, exempelvis en grov stam som blir otymplig att köra ut om den är för lång.

Ligger stocken i spänn kan sågsvärdet nypas fast. Om stocken vilar mot något på mitten och ena änden hänger i luften så sågar man först ett skär underifrån, in till drygt mitten på stocken, sedan sågar man av stocken ovanifrån och möter det undre skäret. På motsatt sätt gör man om båda stockändarna vilar på något och mitten av stocken hänger i luften.

[Get Adobe Flash player](#)